

Trygghet bakom stängda grindar?

– En undersökning om skillnader i upplevd trygghet hos öppna kontra stängda bostadsgårdar

Security behind closed gates? – A study on differences in perceived security of open versus closed courtyards

Alva Holmqvist

Självständigt arbete • 15hp

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU

Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap

Landskapsarkitekturprogrammet

Alnarp 2021

Trygghet bakom stängda grindar? – En undersökning om skillnader i upplevd trygghet hos öppna kontra stängda bostadsgårdar

Security behind closed gates? - A study on differences in perceived security of open versus closed courtyards

Alva Holmqvist

Handledare: Anna Sunding, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning
Examinator: Matilda Alfengård, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Omfattning: 15hp
Nivå och fördjupning: Grundnivå, G2E
Kurstitel: Självständigt arbete i Landskapsarkitektur, G2E
Kurskod: EX0845
Program/utbildning: Landskapsarkitekturprogrammet
Kursansvarig inst.: Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Utgivningsort: Alnarp
Utgivningsår: 2021
Omslagsbild: Alva Holmqvist

Nyckelord: Bostadsgård, Stängd Bostadsgård, Öppen Bostadsgård, Trygghet,

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap
Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Fulltexten kommer dock i samband med att dokumentet laddas upp arkiveras digitalt.

Om ni är fler än en person som skrivit arbetet så gäller krysset för alla författare, ni behöver alltså vara överens. Läs om SLU:s publiceringsavtal här: <https://www.slu.se/site/bibliotek/publicera-och-analysera/registrera-och-publicera/avtal-for-publicering/>.

JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.

Sammanfattning

Bostadsgårdar är en delad yta mellan flera människor som bor i samma område och byggnader. Bostadsgården är yta för de boende att använda och vistas på. Det är planerarens uppdrag att göra denna plats välanvänd och omtyckt. Men det kanske viktigaste uppdraget är att göra platsen trygg. De boende ska känna sig trygga på denna yta precis utanför deras ytterdörr. Frågan är dock hur man uppnår denna trygghet. Ett sätt som ibland används är att stänga bostadsgården med hjälp av bl.a. grindar. Då kan enbart de boende nyttja gården, men är detta den enda lösningen eller är bostadsgårdar som är öppna för allmänheten också trygga? Frågan om det finns skillnad i upplevd trygghet i bostadsgårdar som är stängda kontra öppna och vad som är fördelarna och nackdelarna, är något denna studie försökt besvara. Genom att besvara denna fråga kan förståelsen för trygghet på bostadsgårdar öka och därmed göra planeraren medveten om vad en öppen eller stängd bostadsgård kan medföra för tryggheten.

En litteraturstudie på öppna och stängda bostadsgårdar gjordes där en bredare förståelse för dessa gårdar skapades. Utöver detta undersöktes även andra relevanta trygghetsaspekter som t.ex. skötsel, gränser och främlingar. För ytterligare information gjordes även fyra intervjuer med boende från fyra olika bostadsgårdar. Två av de intervjuade kom från bostadsgårdar som var stängda för allmänheten och två kom från bostadsgårdar som var öppna för allmänheten.

Från litteraturstudien och intervjuerna framkom det skillnader mellan öppna och stängda bostadsgårdar. Dessa skillnader i trygghet kan sammanfattas i fördelar och nackdelar. Stängda bostadsgårdar är gårdar med tydliga gränser som ökar tryggheten hos de boende, dock kan stängda gårdar skapa ett socioekonomiskt problem där bara vissa gårdar med bättre ekonomiska förutsättningar kan anlägga grindar som stänger gården. Medan bostadsgårdar med sämre ekonomiska förutsättningar inte kan anlägga grindar. Utöver detta så finns det även ett problem ifall för många gårdar blir stängda och därmed ökar den sammanlagda ytan som inte är tillgänglig för alla i staden. Öppna bostadsgårdar är ytor som inte uppfattas lika instängda och som kan nyttjas av allmänheten, dock kan dessa gårdar beträdas av för många främlingar på en dag och därmed öka otryggheten på gården.

Utöver detta framkom det även att trots skillnaderna i öppna och stängda bostadsgårdar, finns det sätt att kompensera för detta. Ett sätt är genom att undersöka omgivningen och de behov som kan tänkas finnas just på bostadsgårdens specifika plats. När man ser dessa behov kan man använda sig av gränser. Gränser är en av de viktigaste aspekterna för trygghetsuppfattningen hos de boende på en bostadsgård. Tydliga gränser mellan bostadsgården och den helt offentliga ytan ger de boende en känsla av kontroll samt äganderätt, vilket medför en trygghetskänsla hos de boende. När planerare använder sig av höga, låga, insynsskydande och öppna gränser på rätt sätt kan de skapa en bostadsgård som känns trygg för de boende och människor som vistas på gården. Ett exempel på detta är när en stängd bostadsgård känns instängd, kan man använda sig av gränser som ger lite insyn, eller när en öppen bostadsgård känns för öppen kan man förtydliga en gräns med grönska i form av buskar. Denna förståelse för hur gränser kan användas såväl som förståelsen för öppna och stängda bostadsgårdar fördelar och nackdelar kommer göra det lättare för planerare att designa trygga bostadsgårdar.

Nyckelord: Bostadsgård, Stängd Bostadsgård, Öppen Bostadsgård, Trygghet.

Abstract

Residential courtyards are a shared area between several people living in the same area and buildings. The courtyard is an area for the residents to be on and use. The planner's mission is to make this place well used and popular. Another, even more important mission for the planner, is to make the place safe. Residents should be able to feel safe on this plot of land right outside their front door. The question, however, is how to achieve this sense of security. One method that is used is to close the courtyard of using a high fence, so that only the residents can use the yard. But is this the only solution or can people that live with courtyards that are open for the public also feel safe? The question of whether there is a difference in perceived security in courtyards that are closed versus open and what the advantages and disadvantages are, is what this study has tried to answer. By answering this question, we can achieve a deeper understanding of perceived security in courtyards and thus make the planner aware of what an open or closed courtyard can entail for the perceived security.

A literature study on open and closed courtyards was conducted where a broader understanding of these courtyards was achieved. In addition to this, other relevant security aspects were also investigated, such as maintenance, borders and strangers. For further information, four interviews were also conducted on residents of four different courtyards. Two of those interviewed came from courtyards closed to the public and two came from courtyards open to the public.

From the literature study and the interviews, differences were discovered between the open and closed courtyards. These differences in security can be summarized in advantages and disadvantages. Closed courtyards are spaces with clear boundaries that increase the perceived security of the residents, however, closed courtyards can create a socio-economic problem where only some yards with larger economic assets can install gates that close off the courtyard. While courtyards with minor economic assets cannot build gates. In addition to this, there is also a problem if too many courtyards become closed and thus increase the total area that is inaccessible to everyone in the city. Open courtyards are not perceived to be confined and they can also be used by the public, however these yards can be visited by too many strangers per day and thus decrease the sense of security for the residents.

In despite of the differences in open and closed courtyards, there are ways to compensate for these. One way is by examining the surroundings and the needs that may be found in the specific location of the courtyard. When you see these needs, you can use borders. Borders are one of the most important aspects of the perception of security among the residents of a courtyard. Distinct borders between the courtyards and the completely public areas gives the residents a sense of control and ownership, which leads to a sense of security among the residents. When planners use high, low, transparent and open borders in the right way, they can create a courtyard that feels safe for the residents and people using the yard. An example of this is when a closed courtyard feels too confined, planners can then use borders that provide some transparency. Another example is when an open courtyard feels too open, you can make a border more visible using greenery in the form of bushes. This understanding of how borders can be used as well as the understanding of the

advantages and disadvantages of open and closed courtyards will make it easier for planners to design courtyards that feels safe for the residents.

Keywords: Open Courtyard, Closed Courtyard, security, Courtyard, Feel safe, Perception of safety.

Förord

Att för första gången skriva ett kandidatabete har varit en utmaning, men med hjälp från olika människor blev det i alla fall lättare. Först och främst vill jag tacka alla som jag intervjuade. Utan dessa intervjuer hade jag inte alls fått samma inblick bostadsgårdarna. Jag vill också tacka mina klasskamrater som har motläst och hjälpt mig få tag på litteratur. Eran feedback hjälpte mig verkligen att komma vidare med arbete. Slutligen vill jag tacka min flickvän Julia som har haft tålamod nog att korrekturläsa mitt arbete, framförallt de helt oförståeliga delarna som jag skrev sent på natten.

Malmö 2021-05-24

Innehållsförteckning

Figurförteckning	11
1. Inledning	13
1.1. Bakgrund	13
1.2. Frågeställning	14
1.2.1. Övergripande frågeställning.....	14
1.2.2. Underliggande Frågeställning	14
1.3. Målsättning	14
1.4. Syfte.....	14
1.5. Material och metod	14
1.5.1. Litteraturstudie	15
1.5.2. Intervjuer	15
1.6. Avgränsningar	15
1.7. Begrepp	16
2. Teori	17
2.1. Trygghet i bostadsgårdar.....	17
2.2. Stängda bostadsgårdar	19
2.2.1. Fördelar med stängda bostadsgårdar.....	19
2.2.2. Nackdelar med stängda bostadsgårdar.....	20
2.3. Öppna bostadsgårdar.....	21
2.3.1. Fördelar med öppna bostadsgårdar	21
2.3.2. Nackdelar med öppna bostadsgårdar.....	22
2.4. Andra trygghetsfaktorer i bostadsgårdar	22
2.4.1. Belysning	23
2.4.2. Skötsel	23
2.4.3. Skadegörelse	23
2.4.4. Grannar.....	24
2.4.5. Tvättstugor	24
2.4.6. Övervakningskameror	25
3. Resultat från intervjuer	26
3.1. Intervju 1	26

3.2.	Intervju 2	29
3.3.	Intervju 3	31
3.4.	Intervju 4	34
4.	Diskussion och reflektion	37
4.1.	Metodreflektion	37
4.2.	Reflektion över litteraturstudier och intervjuer	37
4.2.1.	Stängda bostadsgårdars positiva aspekter	38
4.2.2.	Stängda bostadsgårdars negativa aspekter	38
4.2.3.	Öppna bostadsgårdars positiva aspekter	39
4.2.4.	Öppna bostadsgårdars negativa aspekter	39
4.2.5.	Andra trygghetsaspekter	39
4.2.6.	Grannar	41
4.2.7.	Främlingar/ Icke-boende	41
4.2.8.	Gränsens betydelse	42
4.2.9.	Vem är bostadsgården till för?	43
4.3.	Avslutande reflektion	43
	Referenser	44
	Bilaga 1	44
	Bilaga 2	44

Figurförteckning

Figur 1. "Stängd bostadsgård 1" av Alva Holmqvist.....	26
Figur 2. "Stängd bostadsgård 2" av Alva Holmqvist.....	29
Figur 3. "Öppen bostadsgård 1" av Alva Holmqvist.....	31
Figur 4. "Öppen bostadsgård 2" av Alva Holmqvist.....	34

1. Inledning

1.1. Bakgrund

I Sverige finns det 4,8 miljoner hushåll och av dessa hushåll bor 49% i lägenheter eller flerbostadshus (SCB, 2021). Vid lägenheter och flerbostadshus finns det ofta bostadsgård. En bostadsgård är en yta som delas mellan en rad olika människor. Det är en plats boende helst ska vara bekväm nog att använda som en privat yta, men även en plats där boende ska kunna möta sina grannar och umgås. Men utnyttjar verkligen människor sin bostadsgård på detta vis, eller känner sig de boende inte trygga nog att utnyttja potentialen i bostadsgården? Enligt psykologen Abraham H. Maslow är säkerhet och trygghet en av människans basala behov. I hans artikel *A Theory of Human Motivation* (1943) kategoriserade han människans behov i 5 beståndsdelar med olika hierarki. Maslow påstår att behovet av säkerhet har näst högst prioritet efter fysiologiska behov t.ex. mat, vatten och sex (Maslow 1943). Att känna sig trygg och vara säker är alltså viktigt i en människas liv, men vad har trygghet för roll i bostadsområdet och bostadsgården? Enligt Boverket har utemiljöer en central roll i bostadsområdets trygghetsuppfattning. För att öka tryggheten i ett bostadsområde är det viktigt att de boendes önskemål och vardagsliv används som utgångspunkt i planeringen (Boverket 2019a). I ett bostadsgårdsammanhang är trygghetskänslan alltså en viktig aspekt.

Detta är något jag kan relatera till. Jag själv är uppväxt i en lägenhet i anslutning till en öppen bostadsgård. När jag som barn var ute och lekte var det aldrig så att jag kände mig otrygg på bostadsgården. Men när det blev kväll var jag ofta mer reserverad. Helt plötsligt tänkte jag mer på främlingar som rörde sig på gården och vart de befann sig. Frågan är ifall jag hade haft en annan upplevelse om jag växt upp på en bostadsgård som var stängd för allmänheten. Detta är en fråga som jag vill undersöka. Jag vill se om det finns någon koppling mellan trygghet och en öppen eller stängd bostadsgård, men även vad dessa gårdar har för fördelar och nackdelar gällande trygghetskänslan.

1.2. Frågeställning

1.2.1. Övergripande frågeställning

- Finns det skillnad i upplevd trygghet i bostadsgårdar som är stängda kontra öppna och vad är fördelarna och nackdelarna?

1.2.2. Underliggande Frågeställning

- Vad innebär trygghet och vad ligger bakom upplevd trygghet i bostadsgårdar?
- Hur upplevs en för allmänheten öppen bostadsgård ur ett trygghetsperspektiv?
- Hur upplevs en för allmänheten stängd bostadsgård ur ett trygghetsperspektiv?

1.3. Målsättning

Målet med detta arbete är att identifiera för och nackleder med öppna och stängda bostadsgårdar ur ett trygghetsperspektiv, genom att klargöra skillnader eller likheter i trygghetskänslan mellan bostadsgårdar som är stängda för allmänheten och bostadsgårdar som är öppna att beträdas av alla.

1.4. Syfte

Syftet är att öka förståelsen om upplevd trygghet i bostadsgårdar. Genom att synliggöra vilka fördelar och nackdelar öppna och stängda bostadsgårdar har blir det lättare för planerare att ta beslut om gården bör vara stängd eller öppen för allmänheten. Planeraren kan med denna kunskap designa bostadsområden som får de boende att känna sig trygga nog att använda bostadsgården.

1.5. Material och metod

Källmaterialet till detta arbete grundar sig på en litteraturstudie och kvalitativa intervjuer. Intervjuerna och litteraturstudien har gjorts parallellt och därav inspirerat varandra. En del av litteraturen har använts som inspiration till intervjufrågorna (Bilaga 1). Vad som sagts under intervjuerna har även inspirerat aspekter att undersöka i litteraturstudien.

1.5.1. Litteraturstudie

En litteraturstudie är viktig för att få kunskap från människor som är experter och kunniga i ämnet. Denna kunskap ger en bredare förståelse av ämnet och en bra grund för mig att bygga vidare på. Litteraturen till denna studie har samlats från databaserna: Primo SLU:s databas, Google Scholar och Web of Science. Sökorden som används var: Bostadsgård, Stängd Bostadsgård, Öppen Bostadsgård, Trygghet, security, Courtyard, Feel safe, Perception of safety, Open Courtyard, Closed Courtyard. En del av litteraturen kommer ifrån andra kandidatarbeten och rekommendationer från handledare. Slutligen har sökprogrammet Google används för att hitta mer litteratur av samma författare och vart litteraturen finns tillgänglig. Litteraturstudien kommer delas upp i fyra huvudrubriker: ”*Trygghet i bostadsgården*”, ”*Stängda bostadsgårdar*”, ”*Öppna bostadsgårdar*” och ”*Andra trygghetsfaktorer i bostadsgården*”.

1.5.2. Intervjuer

Intervjuer är ett bra sätt att få en förståelse för vad personer faktiskt tycker. Genom att höra deras erfarenheter av en bostadsgård kan jag få en djupare förståelse för platsen. Detta ger mig en kontext och sammanhang att basera studien på. För att komma i kontakt med människor i Malmö skrevs ett inlägg (bilaga 2) på Facebook i Malmöstads större Facebook grupper. 6 personer var intresserade av en intervju utav detta valdes 4 personer. Urvalet baserades på storleken av bostadsgården och huruvida gården var öppen eller stängda, då ett jämt antal öppna och stängda bostadsgårdar behövdes. Intervjuer ägde rum på fyra bostadsgårdar. Två som är öppna för allmänheten och två som är stängda för allmänheten. En person från varje bostadsgård blev intervjuad på ett semistrukturerat kvalitativt sätt där vissa grundfrågor användes (bilaga 1), men beroende på vad den intervjuade sa kunde olika följdfrågor ställas. Intervjuerna var ca 30–45 minuter långa. På grund av Covid-19 pandemin användes en intervjumetod som gjorde att man kunde hålla avstånd. De intervjuade blev frågade om de ville bli intervjuade digitalt via Zoom eller utomhus med ett säkert avstånd. Alla intervjuade valde en Zoomintervju. En Zoomintervju innebär att intervjun hålls digitalt på Zoom och spelas in med Zooms egna inspelningsprogram. Under intervjun användes en flygbild på bostadsgården från Google Maps karttjänst som skärmdelades på zoom. Med denna bild kunde de intervjuade peka ut trygga och otrygga områden i realtid, såväl som andra viktiga aspekter av bostadsgården.

1.6. Avgränsningar

Anledningen till att bara en person per bostadsgård kommer intervjuas är pga. Att jag använde en metod på där jag frågade på Facebook om frivilliga personer till en

intervju. Genom denna metod är det svårt att komma i kontakt med flera personer från samma bostadsgård.

Det togs även ett beslut att inte besöka bostadsgården för att alla intervjuade ville intervjuas online via Zoom och för att undvika bussresor under Covid-19 pandemin. För att ge mer platsspecifik förståelse användes istället flygbilder på gårdarna under zoomintervjun för att markera viktiga platser.

Malmö stad användes som geografisk avgränsning då det är en större stad i Sverige och för att tidigare studier som trygghet gjorts i Malmö av bl.a. Minera (2016), vilket ger mig chansen att jämföra mina resultat med andra studier på staden. Malmö stad valdes även för att jag har tidigare erfarenhet av staden och kan dess utformning och stadsdelar.

1.7. Begrepp

- **Främling:** En för individen okänd person.
- **Främlingsintensitet:** Betyder hur många främlingar som rör sig på en specifik plats under en specificerad tid.
- **Gated communities:** Syftar till områden och bostadsgårdar stängda för allmänheten
- **Grindsamhälle:** Samma som gated communities men den svenska termen.
- **Icke-boende:** Personer som inte bor på nämnd plats.
- **Stängda bostadsgårdar:** Definieras i detta arbete som en bostadsgård som är låst och där bara det boende har tillgång till bostadsgården
- **Stängda huskroppar:** Är en eller flera huskroppar som formar en stängd utformning.
- **Säkerhet:** Den faktiska och objektiva säkerheten.
- **Trygghet:** Är en upplevd känsla och inte tvunget den faktiska säkerheten av individen.
- **Trygghetsfaktorer:** Aspekter som påverkar trygghetskänslan.
- **Öppna bostadsgårdar:** Definieras i detta arbete som en gård som inte är stängd eller låst, utan öppen för allmänheten att vistas på.
- **Öppna huskroppar:** en utformning av huskroppar som är öppen och inte en sammanhängande enhet.

2. Teori

I kapitlet beskrivs resultatet från litteraturstudien. Den har delats in i fyra huvudrubriker: *Trygghet i bostadsgården*, *Öppna bostadsgårdar*, *Stängda bostadsgårdar* och *Andra trygghetsfaktorer i bostadsgårdar*. För att förtydliga kommer jag i detta arbete att definiera en stängd bostadsgård som en låst gård där bara de boende har tillgång. En öppen bostadsgård definieras som en gård öppen för allmänheten utan lås.

2.1. Trygghet i bostadsgårdar

En bostadsgårds positiva värden hänger ihop med kontroll, trygghet och säkerhet på gården (Torseke Hulthén, 2000). Trygghet och säkerhet har två olika betydelser. Trygghet är en subjektiv upplevelse och känsla. Säkerhet är något som kan skapas av fysiska åtgärder (Boverket 2010) För förtydligandets skull kommer jag därför härnäst att hänvisa till trygghet som den upplevda känslan av trygghet och säkerhet som den faktiska säkerheten av individen. Det finns dock en koppling mellan trygghet och säkerhet som man kan läsa i *Brief Discussion on People's Behavior Psychological Demand in Private Courtyard Space* av Huaizu Cui, Qingqing Hu och Fengmiao He (2015):

“Safety demand is one of the basic demands for human to survive in this world. People’s safety demand is reflected mainly through the demand on safety and privacy. People’s initial purpose to construct housing was to hide from wind, rain and weather change, as well as to protect themselves from the attack of beasts and other tribes, which come down to requirement for safety. From what is mentioned above, we can see the importance of safety sense in the residential life.”(Huaizu, Qingqing & Fengmiao, 2015, s.3)

I citatet beskrivs ”safety demand” (krav på säkerhet) och ”safety sense” (trygghetskänslan) och vikten av dessa aspekter i ett bostadssammanhang. Författarna skriver även om psykologin bakom människans behov av trygghet vid sitt hem. De kopplar det till hur människan byggde hus för att få skydd från väder (Huaizu, Qingqing & Fengmiao, 2015). Men även för att känna sig trygg och säker från farliga djur och andra människor. Mer specifikt påvisar detta hur viktigt det är att prioritera säkerhet och trygghet på områden anknutna till bostaden så som

bostadsgården. Även boverket skriver att utemiljöer som tex. bostadsgårdar har en central roll i tryggheten i bostadsområdet (Boverket, 2019a). Det finns alltså en tydlig koppling mellan trygghet och bostadsgården. Men vad är en bostadsgård för en typ av yta? Enligt Eva Kristensson text *Bostadsgården - vardagsrum, lekplats, mötesplats och utsikt* (2007) är bostadsgården:

”Till sin karaktär är gården varken privat, som villans eller radhusets trädgårdar, eller offentlig, som stadens parker. Den har en mellanställning. Gården är gemensam. Där är man varken i familjens sköte, eller en i mängden. Gårdens invånare formar ett löst sammanfogat kollektiv.” (Kristensson, 2007, s8)

Det Kristensson beskriver i citatet är den komplexitet som finns i bostadsgården. Kristensson (2007) beskriver hur en bostadsgård inte är en privat egen yta så som en trädgård eller en helt offentlig yta så som en park. Bostadsgården är ett mellanting mellan en trädgård och en park. Det är en yta ämnad för alla boende, där aspekter både från parken och trädgården blandas till en form av kollektiv mellan grannar. Men är Kristenssons definition av bostadsgården den ända rätta eller är bostadsgården också till för allmänheten?

Som nämnt söker människan bl.a. skydd från andra människor (Huaizu, Qingqing & Fengmiao, 2015). Dessa andra människor är något som man i svenska språket kan kalla främlingar. I boken *Åtta postulat om planering av staden som livsmiljö* skrivs det om hur man som stadsbo oftast inte vinkar till människor man inte känner. Medan man i mindre samhällen ofta vinkar till alla. Skillnaden är att det lilla samhället inte har utrymmet för främlingar. Alltså att alla i det lilla samhället oftast har någon form av anknytning till varandra. Denna person är antagligen någons vän eller släkting som man kanske inte har träffat men ändå har en anknytning till. Detta fenomen av samhällen ”utan främlingar” är dock inte ett lika vanligt fenomen i städer. I städer kan man leva sida vid sida utan att ha anknytningar med andra människor (Arnstberg & Bergström, 2001). ur ett trygghetsammanhang blir då främlingar ett relevant ämne att diskutera i relation till Malmöstads bostadsgårdar. Hur boende agerar och vad de tycker om främlingar är något som kommer tas upp rubrikerna *Stängda bostadsgårdar* och *Diskussion och reflektion*.

En annan viktig relationsaspekt i bostadsgården är relationen till grannarna (Olsson, 1991 se Arnstberg & Bergström, 2001, s.57). Granskapsforskaren Sören Olsson skriver att genom att boende lever inom samma avgränsade område så skapas ett kollektiv i form av grannar. Detta kollektiv kan vara en blandad grupp av människor med allt från äldre och yngre till ordentliga eller bråkmakare. I idealfallet har grannar olika kontakter med varandra som kan leda till trygghet, gemenskap och identitet. I detta idealfall kan grannar vara hjälp och stöd till varandra genom exempelvis barnpassning. Det kan även skapas normer och kontroll mellan grannar i form av hur tvättstugan ska hållas ren osv.

2.2. Stängda bostadsgårdar

Enligt Boverket ger väl avgränsade bostadsgårdar upphov till tillhörighetskänslor, trygghetskänslor och ökad användning för det boende på gården. Anledning till detta är att gränserna ger de boende en känsla av kontroll som i sin tur leder till de ovannämnda aspekterna (Boverket, 2019a). Det är viktigt att gränsen mellan det privata och offentliga är tydligt så att den boende själv kan välja när människor kan överskrida denna gräns (Torseke Hulthén, 2000). Gränser kan man markera med hjälp av grönstruktur, staket och plank. Dessa gränser är en viktig aspekt i en plan och byggprocess då en ritad gräns på en plan inte kan ses i verkligheten om man inte förtydligar denna gräns med verkliga objekt som tex en häck. (Boverket, 2019a) Avgränsningar spelar alltså en viktig roll i bostadsgårdssammanhang, men frågan är om dessa gränser ska göra platsen helt stängd för icke-boende på en bostadsgård och då skapa en stängd bostadsgård.

2.2.1. Fördelar med stängda bostadsgårdar

Eva Minoura teknologidoktor i stadsbyggnad skrev i sin avhandling *Uncommon Ground Urban Form and Social Territory* (2016) att närvaron av främlingar minskar trygghetskänslan och ägandekänslan på en bostadsgård. Det skrevs även att ju fler främlingar som rör sig på en bostadsgård ju mer sjunker trygghetskänslan. Stängda huskroppar stödjer känslan av äganderätten på en bostadsgård. Med andra ord alltså hur utformningen av huskropparna bildar en mer stängd enhet. I en bostadsgård som har en mer öppen utformning av huskropparna tenderar det till att fler främlingar rör sig på gården. Det är dock inte bara Minoura som påstår att bostadsgårdar behöver en avskildhet från människor även Huaizu, Qingqing och Fengmiao (2015) instämmer i detta.

I enkätundersökningar gjorda av Minoura och Losos (Minoura, 2016) på bostadsgårdar i Malmö och Stockholm, frågades människor om trygghetskänslan på olika gårdar. Genom att jämföra svaren på enkäterna och bostadsgårdarnas utformning och plats i staden kunde några huvudsakliga aspekter avläsas. I Malmö går det exempelvis avläsa att fler barn lekte på rymliga bostadsgårdar med stängda huskroppar. Människor som levde med bostadsgårdar med stängda huskroppar tenderade även att känna sig tryggare på gården än människor som bodde med en mer öppen utformning av huskropparna. Bostadsgårdar med en mer stängd utformning anses även ha tydligare gränser enligt de boende. I Stockholm var känslan av trygghet över medel på bostadsgårdarna med en mer stängd utformning, där 82–95% på bostadsgårdar med mer stängda huskroppar uppfattades tryggare. Gällande halvstängda huskroppar kände sig runt 67% trygga (Minoura, 2016). Det är viktigt att förtydliga att enkäternas användning av termen stängda huskroppar, inte tvunget betyder att bostadsgården är stängd. Dock kan det som nämns om stängda huskroppar och främlingsintensitet vara relevant, då en stängd bostadsgård

ofta har stängda huskroppar. Det är också relevant gällande främlingsintensitet då en stängd bostadsgård inte ger tillträde till främlingar.

Gällande äganderätten skriver Huaizu, Qingqing och Fengmiao (2015) om ett behov för ett "territorium" alltså att man som boende känner friheten att nyttja sin bostadsgård och till viss del känner en äganderätt av gården. Detta territoriella behov går att uppnå genom att boende kan tillföra estetiska aspekter, hålla rent på bostadgården och slutligen genom att gården har markörer för sitt territorium i form av b.l.a. staket och väggar som ramar in platsen. Med det som tidigare skrivits kan det tänkas att en stängd bostadsgård gynnar tryggheten, då denna gård inte ger tillträde till främlingar och att en stängd bostadsgård har tydliga gränser som ger ett tydligt territorium. Detta stärks även av Torseke Hulthéns (2000) påstående att kontrollen och tryggheten på en bostadsgård påverkas framförallt av gårdens avgränsningar i form av lås, portar, hus och murar. Där lägger Torseke Hulthén inte bara fokus på att huskropparnas utformning ska vara stängd, utan även aspekter så som lås och portar på gården. Att en gård är stängd med lås och grind är det som kännetecknar en stängd bostadsgård i detta arbete. Ytterligare säger Torseke Hulthén, att det är viktigt att gränsen mellan det privata och offentliga är tydligt så att den boende själv kan välja när människor kan överskrida denna gräns.

2.2.2. Nackdelar med stängda bostadsgårdar

Som tidigare nämnt finns det aspekter som påvisar stängda bostadsgårdar positiva inverkan, men det finns även negativa aspekter med stängda bostadsgårdar som Atkinson och Blandys text *Gated communities* (2006) nämner:

Gated communities express a broader trend of private decision-making that has wider and public ramifications. In short, the locational choices made by affluent households affect outcomes for the poor in terms of city sustainability, security and social segregation. If 'forting up' is taken to extremes this search for security will have enormous impacts on those left outside these new enclaves. (Atkinson & Blandy, 2006, s9)

I detta citat beskrivs konsekvenserna av grindsamhällen, där det ifrågasätts om rätt platser i staden förses med dessa låsta områden. Dessa stängda områden kan komma att enbart införskaffas av de som har pengar nog att betala för det, alltså den rikare delen av befolkningen (Atkinson & Blandy, 2006). Detta kommer i sin tur ha negativa konsekvenser för den delen av befolkningen som inte har pengar nog att betala för denna typ av inhägnad. Genom detta blir då grindsamhällen en del av en social segregation i staden, som påverkar både stadens och de fattigas säkerhet. Skulle denna typ av beskyddssökande blir gjort på en extrem nivå, kommer enorma negativa konsekvenser falla på människorna utanför dessa grindar. Karin Grundström skriver i sin artikel *Grindsamhälle: the rise of urban gating and gated housing in Sweden* (2018) att stängda grindar

till bostadsgårdar gör det svårare för allmänheten att röra sig igenom staden och även att dessa stängda grindar ser olika ut beroende på vilket socioekonomiskt område man befinner sig i. Ökningen av stängda grindar på bostadsgårdar och mindre områden i Malmö sammanlagt en anmärkningsvärd stor area av urban mark som inte är tillgänglig för allmänheten i en stad.

2.3. Öppna bostadsgårdar

Med det som nämnts i de tidigare rubrikerna kan det tänkas svårt att skapa öppna bostadsgårdar som känns trygga, men det finns sätt att skapa öppna bostadsgårdar som ger kontroll och tillhörighetskänslor till de boende. Tidigare i arbete beskrev gränser oftast som en mur, buske eller något annat svårt att ta sig över. Men Boverket (2010) förtydligar att gränser mellan halvprivata bostadsgårdar och offentliga gator kan vara andra objekt, så som låga murar, låga häckar, markbeläggning, stenläggning, konstverk och bänkar. Boverket (2019a) skriver även att dessa gränser inte behöver vara insynsskyddade utan att ett glest satt staket eller lägre häckar fungerar som en gränsmarkering.

2.3.1. Fördelar med öppna bostadsgårdar

Som tidigare nämnts är gränser en viktig del i bostadsgården och i stadsplanering. Arnstberg och Bergström (2001) beskriver om en motsägelse i människan, där ytterst få rekommenderar gränser mellan människor. Människan vill inte ha hinder i staden, eller att platser ska vara låsta. Istället vill stadsbon kunna röra sig fritt och ha obegränsat tillträde i staden. Det är dock skönt att kunna sitta på en trygg plats och betrakta omvärlden, att skapa sitt eget revir som man får bestämma över och försköna. Det finns alltså något i att behålla gränser, men även i att dessa gränser har passager. Passager är spännande då det samlar människor och bildar en form av mötesplats. Denna beskrivning av gränser som har passager går att likna med arbetets definition av öppna bostadsgårdar. Då öppna bostadsgårdar kan ha gränser med passager (öppningar).

Gränser skapar även territorium och dessa territorier kan vara privata eller halvprivata (Arnstberg & Bergström, 2001). Det krävs mer av den boende att bjuda in någon i de privata zonerna än att bjuda in personer till de halvprivata zonerna. Genom att använda sig av halvprivata zoner ökar man chansen att få nya kontakter. Alltså att halvprivata zoner har en diplomatisk uppgift som för samman människor och lättare ger möjligheten för nya bekanskap. Gehl (2017) skriver att det finns en vikt i att gränser mellan bostadsgård och omgivning inte helt stängs av. Att en bostadsgård har fysiska gränser är viktigt, men inte till den grad att gården blir helt avstängd från omvärlden. En gård helt avgränsad ger inte tillträde att besöka gården. Bättre är då att skapa en bostadsgård med tydliga gränser som ändå går ta sig

igenom (Gehl, 2017), alltså en form av öppen bostadsgård. Gehl (2017) beskriver att det kan finnas en trygghet i att en bostadsgård är öppen, då den ger chans för mer människor att röra sig på platsen. När mer människor finns på platsen finns det också fler som ser när en olycka inträffar. Ytterligare beskrivs det att när en helt privat yta möter en helt offentlig yta kan det vara svårt att ta sig över den gränsen både fysisk och psykiskt. Halvprivata områden kan då bilda en länk mellan dessa ytor, då halvprivata zoner bilar en övergångszon mellan det helt privata hemmet och det helt offentliga utomhus. Vilket medför att folk tar sig ut.

2.3.2. Nackdelar med öppna bostadsgårdar

Som tidigare beskrivits finns det alltså en fördel med att främlingar kan röra sig på bostadsgården. Torseke Hulthén (2000) skriver dock om den negativa aspekten där hon bland annat påstår att främlingar som kan röra sig på platsen, medför det att karaktären på gården minskar.

Boverket nämner på sin hemsida under rubriken *Utformning av bostadsgårdar* (2019b) att det finns en problematik när ett kvarter är rumsligt inramat och har offentliga stråk som genomskär området. Då det skapas en osäkerhet i de boende som ger upphov till minskad känsla av kontroll och tillhörighet. Detta påstående kan appliceras på arbetets definition av en öppen bostadsgård då gården kan vara rumsligt inramat och ha offentliga stråk som genomskär området.

Öppna bostadsgårdar kan även bidra med andra negativa aspekter beroende på om bostadsgården är offentlig eller halvprivat. Oscar Newman nämner den problematik det finns med öppna bostadsgårdar som är en helt offentlig yta, blir som ett hus i en park och bristen på gränser mellan tomter gör att tillhörigheten till grönytorna minskar (Newman 1972 se Boverket, 1998. s105). Denna minskade tillhörighet gör även att det boende inte känner ansvar och kontroll för grönytan. Men detta kan motverkas genom att dela in marken runt husen till halvprivatzoner. Slutligen finns en annan negativ aspekt ifall den öppna bostadsgården är stor och har lite möbler då det medför att man på dessa gårdar kan känna sig iakttagen utan att kunna veta vem det är som tittar, vilket leder till en känsla av obehag (Torseke Hulthén, 2000).

2.4. Andra trygghetsfaktorer i bostadsgårdar

Genom att ha påvisat varför trygghetskänslor är viktiga på en bostadsgård och skrivit om hur trygghetskänslan påverkas av hur stängd eller öppen en bostadsgård är, blir det också relevant att undersöka vad som genererar mer trygghetskänsla på en bostadsgård. På Boverkets hemsida under rubriken *Bostadsområden* skrivs det hur belysning och underhåll av vegetation är en viktig aspekt i trygghetskänslan i

bostadsgårdar (Boverket, 2019a). Nedanför kommer tidigare nämnda trygghetsfaktorer och andra trygghetsfaktorer att beskrivas.

2.4.1. Belysning

Ett sätt att öka tryggheten är att förbättra belysningen vid bostadsgårdar, portar och trapphus. Belysningen bör vara jämn utan mörka partier och inte blända människor. Det är även bra att undvika att belysningen skymms av växtligheten så som trädkronor. Anledningen till att belysningen är så viktig är pga. att mörker skapar gömställen. Dessa gömställen kan sedan utnyttjas av brottslingar, men genom att ha en bra upplyst bostadsgård kan man förhindra brott. Eftersom brottslingen syns när hen ska genomföra en olaglig akt. På grund av detta minskar boendes rädsla för brott och obehag på platsen (Boverket, 1998). Människor får även lättare en överblick över platsen (Boverket, 1998) och kan orientera sig (Boverket 2010).

Ljus sänder också signaler. Upplysta platser signalerar att platsen kan användas på kvällen, medan mörka platser ger signalen om att platsen bör undvikas. Det är då viktigt att ljussättningen följer människans behov och lyser upp de platser som behöver användas på kvällen (Boverket 2010) som tex bostadsgårdar.

2.4.2. Skötsel

Som tidigare nämnt skriver Huaizu, Qingqing och Fengmiao (2015) att människans territoriala behov går att uppnå genom bland annat att boende kan tillföra estetiska aspekter och att det hålls rent på bostadsgården. Skötsel och underhåll är en viktig faktor för trygghetskänslan i staden (Boverket 2010). Känslan av att en plats blir omskött ökar tryggheten på platsen, medans en misskött plats tolkas som övergiven, oplanerad och otrygg. När områden blir omhändertagna uppfattas de som tryggare och blir inte lika utsatta för mindre skadegörelse Ytterligare skriver Boverket (1998) att en av det viktigaste uppgifterna ett bostadsföretag har är att se till att skötsel och underhåll fungerar bra. Detta är främst viktigt i ett brottsförebyggande sammanhang. Om skötseln på en bostadsgård är dålig, leder det till ett förfall av platsen, vilket signalerar till de boende att bostadsgården är nedgången. Detta kan i sin tur orsaka att människor flyttar ifrån gården. Det är då viktigt att inte låta bostadsgårdar förfalla, då det i efterhand är svårt och i vissa fall omöjligt att åtgärda problemet.

2.4.3. Skadegörelse

Skadegörelse betyder förstörelse av egendom (Boverket 2010). Enligt Boverket sker ofta stöld och skadegörelse på ens egna bostadsgård (Boverket 1998). Skadegörelse kan komma i form av förstörelse av objekt och klotter, vilket leder till en känsla av att en plats blivit övergiven av samhället och otrygghet (Boverket 2010). Genom dessa känslor kan människor börja undvika dessa platser.

Kommunala bostadföretagsområden är mest utsatta för skadegörelse. Ökningen av vandalism på bostadsgården beror på vart i staden gården ligger och hur huskropparna är belägna. Men även hur många som bor på platsen har en påverkan. Det finns dock en komplexitet i skadegörelse gällande det som man kan kalla olovlig konst. Denna konst ger frågor om vem som har rätten till det offentliga rummet och vem som får sätta upp konst. Denna konst kan vara menad som en omtanke för platsen, dock kan det även visa på en respektlöshet mot allmänna ytor och egendomar. Denna typ av konst kan då komma att förstärka otryggheten på en plats.

2.4.4. Grannar

Gällande relationen till sina grannar skriver Torseke Hulthén (2000) att det är viktigt med gränser mellan det privata och offentliga och att människor själva ska kunna välja när dessa gränser ska överskridas. Ofta önskar den boende en god relation med sina grannar. Dock umgås få grannar i sina egna privata hem, men när man är ute på bostadsgården och möter sina grannar vill man kunna hälsa och kort talas vid. Genom att känna till sina grannar och kunna hälsa vid möten så gynnas den sociala miljön och medför därmed en trygghet mellan grannar (Torseke Hulthén, 2000). Det finns vikt i att känna sig välkommen på en bostadsgård då det skapar trygghet för det boende och besökaren (Boverket, 2010).

Det finns en nackdel med stora hus som har hiss då det kan öka risken att man inte känner till sina grannar (Boverket 1998). Detta fenomen kan bli ett problem och tillhörighetskänslan kan minska. En svag tillhörighetskänsla kan leda till både känsla av maktlöshet och likgiltighet hos de boende.

När det kommer till brott mellan grannar kan det finnas ett visst hinder (Boverket 1998). Då man som granne inte vill ta risken att förlora sociala aspekter så som respekt och uppskattning från grannar och bekanta.

2.4.5. Tvättstugor

Tvättstugor uppfattas av många som otrygga (Boverket 1998: 2010). Anledningen till denna otrygghet kan bero på dålig belysning och att den ofta ligger i källaren (Boverket 2010). Tvättstugan kan ge upphov till obehag både på vägen till den och tillbaka, såväl som när man är i tvättstugan. Kvinnor använder oftare tvättstugor och uppfattar också tvättstugor som mer otrygga om dessa inte har anknytning med omvärlden. Detta går dock att motverka genom att anlägga tvättstugor i marknivå som också är bra belysta och ger en översikt över gården. Dock ska tvättstugan inte ha insyn då detta ger en känsla av att bli iakttagen.

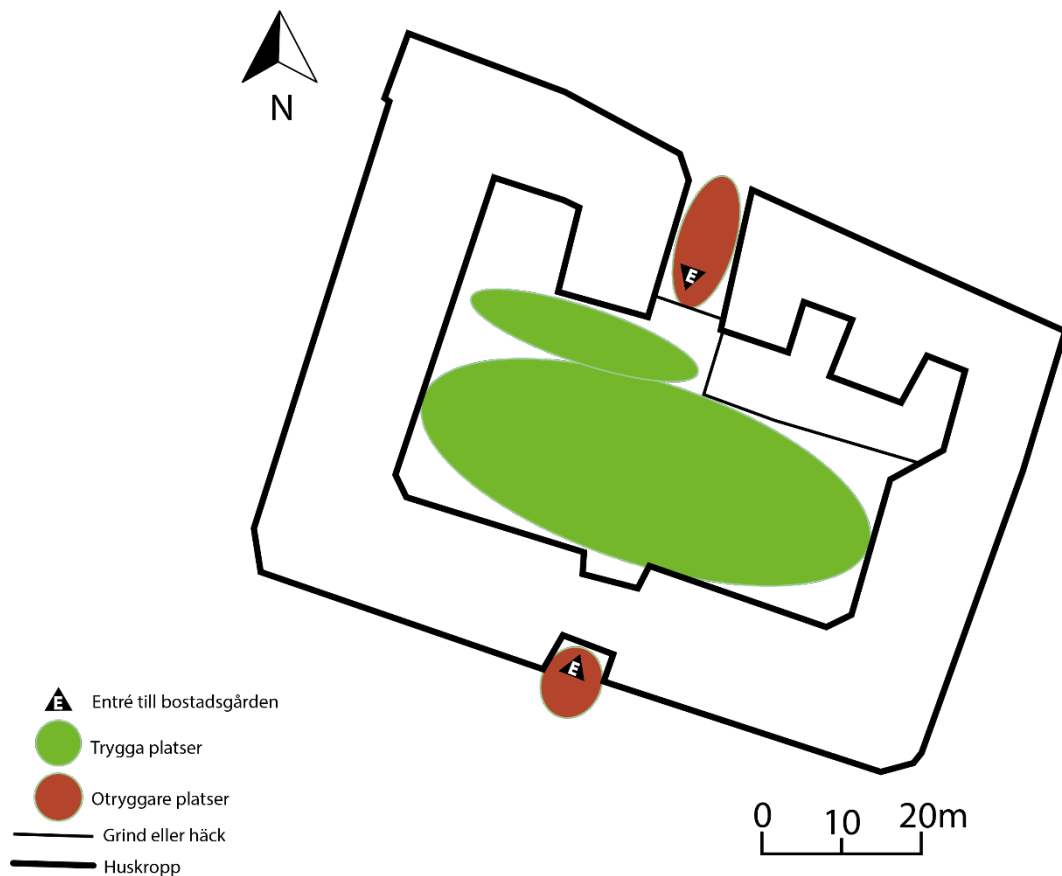
2.4.6. Övervakningskameror

Övervakningskameror kan öka säkerheten och tryggheten för personer och deras egendom (Boverket 2019). Dock är övervakningskameror omtalade och omdebatterade pga. bland annat aspekten att skydda personers integritet (Boverket, 2020). Länsstyrelsen i västra Götalands län gjorde en studie som påvisade att om kameraövervakning ska vara effektiv behöver den kompletteras med skyltning som säger att platsen kameraövervakas (Länsstyrelsen, 2019). Det behövs även bra belysning och att grönstrukturen i form av träd och buskar beskärs.

3. Resultat från intervjuer

I det här avsnittet kommer resultatet från fyra intervjuer. Frågorna som ställdes vid intervjun kan ses i (Bilaga 1). Intervjuerna är ungefär 30-45 minuter per person.

3.1. Intervju 1

Figur 1 "Stängd bostadsgård 1" av Alva Holmqvist

Bakgrundsfakta

Personen som blev intervjuad är en 29 årig kvinna och kommer kallas Eva. Hennes bostadsgård definieras som stängd alltså att icke-boende inte kan ta sig in på gården. Bostadsgården är mestadels omringad av huskroppar, där två öppningar är entréer

till bostadsgården. Den ena entrén är en låst hög grind och den andra entrén består av en låst grind med tak (Figur 1). Bostaden består av bland annat tre grillar, två områden med klippt gräs, ett flertal cykelställ, ett källsorteringsskjul, olika typer av sittplatser och lekutrustning. Bostaden är en bostadsrätt. Bostadsgården är belägen i centrala Malmö i anknnytning med andra bostadsgårdar och norr om platsen finns en välanvänd trafikerad gata.

Trygghetskänslan

När frågad säger kvinna att hon känner sig trygg på bostadsgården och säger att det är jätteskönt att det finns grindar som stänger av bostadsgården (Figur 1). En anledning till att hon gillar dessa grinar är pga. att det skapar ännu en stängd dörr mellan henna och brottslingar. Med detta menar Eva att när man tagit sig igenom den låsta grinden, måste man ta sig igenom den låsta portdörren och slutligen hennes låsta ytterdörr. Dessa tre låsta dörrar gör att hon känner sig tryggare.

Eva beskriver gården som välplanerad och en hög skötselintensitet. Hon pratar även om att en hög skötsel som finns på bostadsgården och tycker att denna höga skötsel gör platsen mer välkommande och känns tryggare. Som nackdel med denna höga skötsel nämner hon att den skötseln på gräsmattan gör att hon känner sig osäker på hur man får använda gräsmattorna. Kvinnan hade önskat att man kunde lägga en filt på gräsmattan och vistas på den ytan, men känner en viss oro för att bli tillsagd av grannar. Eva säger att det inte sker någon vandalisering på gården och att det känns som att området respekteras och tas om hand av det boende. Gällande sin cykel känner kvinnan sig trygg nog att låta den stå på bostadsgården, dock önskar hon ett tak över cykelställen för skydd från regn bland annat.

När Eva blev frågad om det fanns otrygga platser på och vid bostadsgården vara hon att hon inte haft någon typ av otrygghetskänsla på bostadsgården pga. att den är låst, upplyst och det är en kort sträcka till hennes port (Figur 1). Men hon tillägger att hon har känts sig som mer otrygg på ytorna innan hon kommit igenom grindarna. (Figur 1) För att öka trygghetskänslan på dessa platser föreslår hon att man kan sätta upp överkänningskameror vid grindarna. För att kunna se vem som kommit in på gården vid en incident eller brott.

Användandet av gården

Under intervjun berättar Eva att hon är nyinflyttad och bott på platsen i ca 7 månader. Hon berättar att hon tidigare bodde i en liten bostadsrättsförening och att den bostadsrättsförening hon är med i nu är betydligt större. Denna ökade storlek i bostadsrättsförening har gjort att hon inte vågar göra ingrepp på gården, så som att plantera in blommor. Gällande användandet av gården känner hon sig fri att använda gården idag, men tillägger att det kan ändras till sommaren då fler i byggnaderna kan komma att använda gården, vilket kan leda till platsbrist. Kvinna

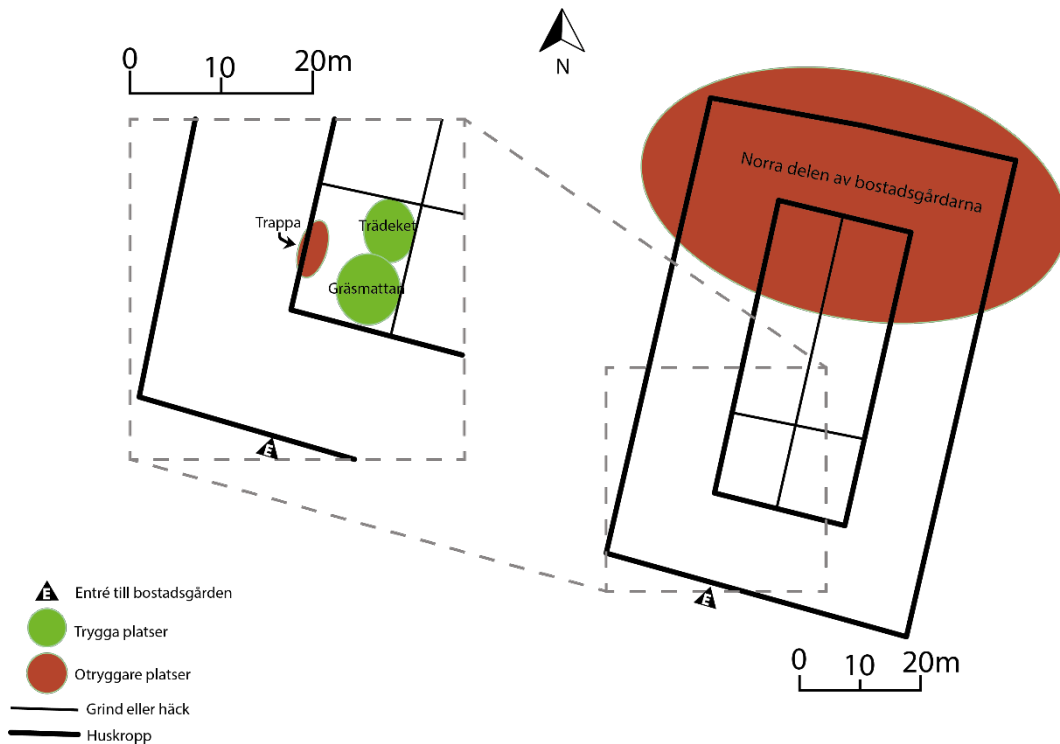
kommer med förslaget att skapa ett bokningssystem för grillarna, så att hon lättare vågar nyttja dessa grillar.

Tankar och upplevelser

Eva blev frågad om hennes åsikt kring att bostadsgården är stängd för icke-boende och säger att hon inte hade flyttat till denna bostadsgård om den inte var låst med grindar. Då hon anser att den inte hade kunnat ha samma höga skötselnivå. Hon säger att det inte hade känts lika tryggt och privat på gården och känner att en bostadsgård är inhägnad av en anledning. Eva anser att bostadsgården är främst till för de som bor där och säger att icke-boende möjligen inte visar samma omsorg för bostadsgården som en boende. Gällande hennes egen bostadsgård säger hon att huskropparna indikerar att det ska vara en privat yta (Figur 1) för boende. Hon säger att man troligen hade använt bostadsgården som en genväg ifall grindarna inte fanns, vilket hade gjort att platsen känts mindre privat. Hon fortsätter med att huskroppar med mer öppningar mot utomstående områden så hade platsen känts mindre privat och hon hade förstått ifall icke boende rör sig mer på platsen. Men hon säger också så att hon då inte hade spenderat lika mycket tid på bostadsgården, då man varit för allmän beskådning. Kvinna förtydligar också att hon förstår att folk blir manade att använda bostadsgårdar som genvägar då den har en fin grönska jämfört med en trottoar vid en gatuväg.

Eva blir frågad ytterligare om hennes åsikt kring främlingar på gården och svarar att hon inte har några problem med ”inläppta” främlingar på gården, alltså om människor som kommer igenom grinden när någon precis har gått igenom den och den inte hunnits stänga. Anledningen att hon ändå känner sig trygg är pga. att portarna är låsta. Eva fortsätter att beskriva hur en människa i hennes tidigare bostad flyttade in i deras källare och hur det gjort henne otrygg att släppa in folk i bostadsgården. Den tidigare bostaden hon beskrev hade en grind som man kunde klättra över och var gjord av trä, vilket gjorde att hon inte kände sig lika trygg på den bostadsgården. Eva uppskattar att hennes nya bostadsgård har högre grindar i metall och där en grind även har ett tak, så man inte kan klättra över (Figur 1). Hon visar också uppskattning över att hennes nuvarande bostadsgård har tagg lås och inte ett kodlås som hennes tidigare gård, då man säger att om man lärt sig koden till porten kan sen personen alltid komma in.

3.2. Intervju 2

Figur 2 "Stängd bostadsgård 2" av Alva Holmqvist

Bakgrundsfakta

Den intervjuade är en 24 årig kvinna och kommer härnäst bli kallad Sarah. Bostadsgården är stängd alltså att icke-boende inte kan ta sig in på gården. Bostadsgården är omringad av husväggar och är uppdelad i fyra delar med hjälp av plank och buskar. Den inzoomade delen markerad i bilden (figur 2) är kvinnans bostadsgård och hon inte har tillgång till det andra delarna separerade av buskar och plank. Bostaden är en bostadsrätt. Bostadsgården består av en liten gräsyta, ett skjul för sopsortering, cykelställ och ett plank med ett pergolatak och sittplatser. Det finns även en trappa ner till en tvättstuga. Bostaden är en bostadsrätt. Bostadsgården ligger i anknypning till en liten park och flertal andra bostadsgårdar och hus.

Trygghetskänslan

När frågad säger Sarah att hon känner sig trygg på bostadsgården. Mest trygg känner hon sig på trädeket och gräsmattan (figur 2). Dessa områden är nära planket och buskarna som avskiljer de olika bostadsgårdarna och hon säger att det inte finns insyn från de andra bostadsgårdarna. Sarah berättar att hon i vanliga fall hade gillat att de andra gårdarna var öppna för varandra så att ytan blev större, men att hon i detta fall gillar att det är avskilt med buskar och plank. Anledningen som hon ger är pga. att det sker vandalism på de andra gårdarna och att de norra delarna av området (figur 2) har ett rykte för att ha varit ett tillhåll för drokarteller.

De platser som hon anser minst trygga är den tidigare nämnda platser utanför bostadsgården. Inne på gården säger hon att den minst trygga platsen är trappan ner till tvättstugan. Anledningen till detta är att dörren in till tvättstugan har ett gammalt låst och att det är dåligt upplyst vid trappan. Hennes önskemål är att man lyser upp trappan och tvättstugan mer och att tvättstugan får ett nytt låst. Helst ska detta nya lås fungera så bara personen som har tvättid kan komma in.

Angående att bostadsgården är stängd för icke-boende tycker kvinna känns skönt. Sarah säger även att det är bra att det är stängt då man kan förvara sin cykel på gården utan att vara rädd att den ska bli stulen, då hon säger att det är ett vanligt problem med cykelstöld i Malmö. Hon berättar att det känns tryggare med en liten bostadsrättsförening för att det är lättare att märka ifall främlingar kommer in på gården.

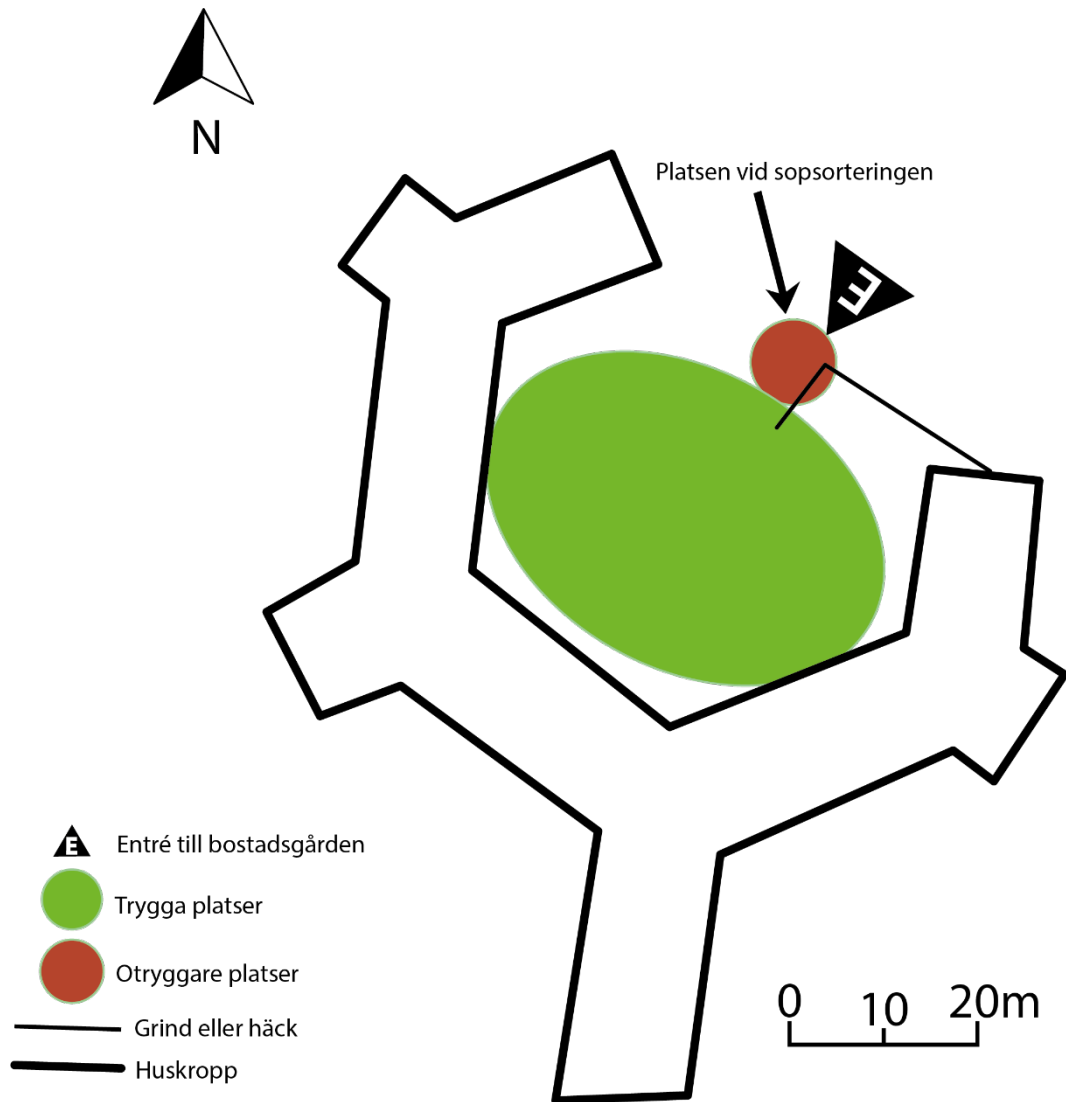
Användandet av gården

Sarah berättar att hon ofta inte vistas på gården och ger två anledningar till att hon inte använder gården oftare. En anledning Sarah säger är att hon känner en viss osäkerhet i hur man får använda gården då hon är ny till bostadsgården och bara bott där i 1 år. Den andra anledningen är att kvinnan inte känner sina grannar väl nog att umgås ihop och eftersom gården är liten till ytan säger hon att bara en grupp bekvämt kan utnyttja bostadsgården i taget. Detta gör då att hon inte använder bostadsgården när andra grannar är ute på den.

Tankar och upplevelser

Sarah berättar att det finns en liten grönyta utanför bostadsgården vid entrén. Hon ger fördelar och nackdelar om tryggheten på framsidan. Nackdelar som kvinna berättar att det finns odlingslotter på framsidan som är tillgängliga för förbipasserande och hon berättar att hon önskat att dessa odlingslotter fanns inne på gården istället för att minska chansen att någon stjälar hennes grönsaker. Sarah berättar att hon sett icke-boende som tagit från det som växt i odlingslådorna. Ett annat förslag hon har är att man gör framsidan lite mindre öppen med buskar, samtidigt berättar hon dock att det är en fördel att ha en välskött framsida som syns för alla. Sarah berättar att Malmö stad försökt öka tryggheten i området. Sarah berättar då att man försökt öka tryggheten i området genom att skapa en tillsammansodling på framsidan, gett plats för gatukonst och att man i början hade polisbilar som ofta patrullerade området. Hon berättar att dessa ingrepp har ökat tryggheten och att området tidigare var en av det mer otrygga platserna i Malmö men att detta har förändrats nu.

3.3. Intervju 3

Figur 3 "Öppen bostadsgård 1" av Alva Holmqvist

Bakgrundsfakta

Den intervjuade är en ickebinär person på 28 år och kommer kallas Robin. Bostadsgården som Robin bor i är en öppen gård. Bostadsgården har formen av en ofullständig hexagon (Figur 3). Bostadsgården är öppen för allmänheten och består av en gräsmatta, en grill, en liten lekplats, en sopsorteringsbyggnad och flertal cykelställ. Bostäderna är bostadsrätter. Söder om gården finns bostadsgårdar, norr om gården finns en parkering till en mattaffär. Väster om gården är en trafikerad väg och sydöst om gården finns en högstadieskola.

Trygghetskänslan

Robin säger att han känner sig trygg på gården, då det är ett lugnt område. Han beskriver det som att många barnfamiljer, äldre och fattiga studenter bor där. Robin beskriver att trots att gården är belägen nära en trafikerad väg känns den ändå lite mer undangömd. Detta pga. två stora träd belägna vid öppningen av huskropparna. Han berättar att platsen känns trygg, men berättar att hans cykel blev stulen på gården, men att den kom tillbaka 3 dagar senare. Han vet inte vem som tog den eller varför den kom tillbaka.

Gällande trygga och otrygga platser på gården känner Robin sig minst trygg vid ingången till gården vid sopsorteringshuset, då man inte kan se ifall någon är inne i sopsorteringshuset, men också ovetskapen om ifall någon är utanför dörren när man slänger sina sopor (Figur 3). Robin förtydligar dock att denna känsla beror mest på hans socialt undvikande personlighet som han skämtsamt kallar det. Gällande trygga platser på gården känner han sig trygg i resterande delar av bostadsgården (Figur 3). När frågad om det hänt något som fått honom att känna sig otrygg på platsen svara Robin att det vid vissa tillfällen kommit ungdomar från högstadieskolan till gården och att dessa ungdomar då tagit sig ner i källaren och druckit läsk och tjuvrökt där. Men han nämner också att detta inte gav honom någon större otrygghetskänsla. Angående vandalism säger Robin att vandalism inte sker så ofta och att hela området känns fräscht.

Användandet av gården

Robin beskriver gården som basic (är ett engelskt slangord för ooriginellt), men trevlig. Han beskriver att gården har vad man kan behöva på en gård och att vid sommartid används uteplatsen mycket. Han berättar att han använder gården så mycket han kan, men beskriver också att han inte socialt var bekväm med att använda gården när andra använde den. Så när grannar hann före till gården eller hade t.ex. barnkalas på platsen, så undvek han att nyttja den. Han önskade att han kunde använda gården mer, men beskrev att när han väl är på gården läser han böcker på gräsmattan eller använder grillplatsen.

Robin säger att allt man kan tänka sig behöva på en bostadsgård finns, dock påpekar han också att jämfört med andra bostadsgårdar på området har denna gård minst grejer och att de andra gårdarna är finare. Senare tillägger han även att han saknar odlingslotter och att det inte har nämnts något om att odlingslotter i föreningen heller. När föreningen kommer på tal säger Robin att han önskar att han och grannarna fick chansen att ta hand om bostadsgården lite mer. Han beskriver att de boende har lite påverkan på gården och att föreningen tar besluten och sen händer det bara saker på gården utan grannarnas påverkan. Han jämför också detta med att man på andra bostadsgårdar där de boende har mer påverkan på gården.

Gällande hans relation till hans grannar säger Robin att han har en bra relation med sina grannar och att alla är trevliga och hälsar på varandra. Han berättar att

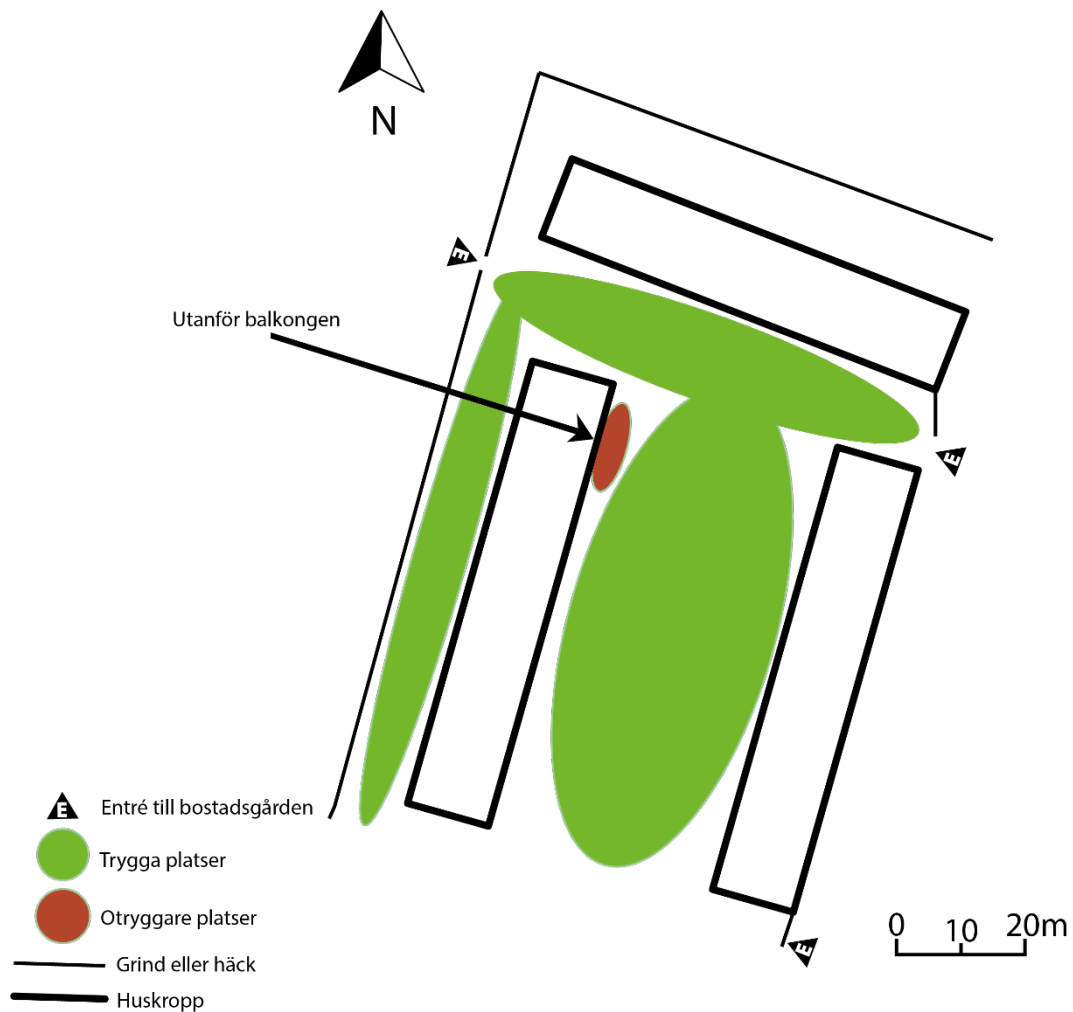
hans kompis syster bor ovanför honom i trapphuset och att han ibland är barnvakt åt systemens barn. Dock berättar han att han inte har någon närmare relation med någon av sina grannar.

Tankar och upplevelser

Robin berättar att två stora träd och en låg nyplanterad häck ramar in platsen istället för en grind eller staket (Figur 3). Han berättar att denna grönstruktur gör att det finns en tydlig gräns för bostadsgården som ändå gör att gården inte känns instängt. Hans förhoppningar om bostadsgården är att den får lite mer av en trädgårdskänsla. Han berättar att han önskar att gården hade mer grönska i form av buskar och träd och att detta hade kunnat öka trygghetskänslan ännu högre på gården. Robin argumenterar för att gården då hade känts mer bebodd, mysig och ombonad, vilket därav ökar trygghetskänslan. Han tycker dock det är en nackdel ifall buskarna på gården blir för höga så att insynen blev minskar. Robin tillägger att detta går emot att han inte tycker parkeringen norr om gården är fin att kolla på. Anledningen till att han dock ändå inte vill ha högre buskar är pga. känslan av att gården blir för instängt och det tycker han är viktigare än att slippa se parkeringen.

När frågad om vad han tycker om att icke-boende kan röra sig på bostadsgården svarar Robin att han inte har några problem med att andra än boende vistas på gården. Han berättar också att han har vistats på andra bostadsgårdar som är öppna. Anledningen till att han varit på andra bostadsgården är oftast för att dom är fina och han vill vistas i grönskan. Han förtydligar också att om man inte vill att icke-boende ska röra sig på gården så får man stänga av gården med grindar. Han förtydligar även att så länge igen vandaliserar på bostadsgården tycker han det är helt okej att andra är på hans gård. När jag frågar Robin samma fråga om icke-boende som tidigare men också tillägger att det är kväll och mörkt på bostadsgården så börjar han berätta att han känt sig mindre trygg vissa tillfällen på gården när det är mörkt. Han berättar då att han några gånger sett människor sitta på bostadsgården som han inte kände igen. Han förtydligar att detta gav honom en viss otrygghet, men han påpekar också att han ofta då tänkte att han inte kände alla som bodde vid bostadsgården och att dessa människor kanske ändå bodde på gården. När frågad anser han att det är tillräckligt upplyst på gården då med lampor vid sopsorteringshuset och vid varje ingång till ett trapphus.

3.4. Intervju 4

Figur 4 "Öppen bostadsgård 2" av Alva Holmqvist

Bakgrundsfakta

Den intervjuade är en 30 årig kvinna som kommer kallas Nicole. Hennes bostadsgård är öppen. Bostadgården består av tre bostadsbyggnader och mark runt om och intill som på några ställen har ett lågt staket (Figur 4). Gården består av två grillar, en lekplats, bänkar och ett flertal cykelparkeringar. Under bostadgården finns det en underjordisk bilparkering. Bostäderna är bostadsrätter. Bostadgården ligger intill en järnväg i öst. I väst finns det grönområden och en högstadieskola. Söder om bostadgården finns likande bostadsgårdar. Norr om bostadgården finns ett smalt grönområde och norr om den ett industriområde.

Trygghetskänslan

När frågad om hennes trygghetsuppfattning på gården, svara Nicole att hon känner sig trygg. Sedan beskriver hon att det kommer en del ungdomar in på bostadgården

under lunchrasten eller på vägen hem från skolan och röker cigaretter. Hon själv känner ingen oro över att ungdomarna är på bostadgården men beskriver att vissa av pensionärerna tycker att det känns otryggt. Nicole berättar att hon inte känner sig otrygg med ungdomarna utan att hon ibland går och snackar med dem. Hon berättar även att vid något tillfälle hade ungdomarna rökt nära portdörren och att det då luktat rök i trappen, men då pratade hon med ungdomarna och sa att om de skulle röka fick det sitta ute på bänkarna på gården. Detta tillsägande respekterade ungdomarna och gick bort från porten. Nicole anser att denna händelse inte kändes otrygg. Nicole berättar även att hon inte går in med en attityd att skälla ut ungdomarna utan vill hellre prata med dem och sedan be ungdomarna att slänga cigarettfimparna i soptunna innan det går. Hon säger att denna taktik fungerar väl.

Nicole blir frågad om hon tycker att det finns otrygga platser på bostadgården och hon svarar att det är lite otryggt direkt utanför hennes balkongdörr (Figur 4), då hon bor på bottenvåningen i golvhöjd med marken utanför. Hon säger att hennes balkongdörr ofta får stå öppen pga. hennes utekatt men att det kan kännas lite otryggt. Men efter tillägger hon dock att det är ett lugnt område hon bor i. Gällande trygga områden på bostadgården uppfattar Nicole att det är tryggt på hela gården och säger också att det är väl upplyst på kvällen. När frågad om vandalisering berättar hon att inget klotter eller annan vandalisering skett på bostadgården. Nicole säger också att hon inte sett någon vandalisering på de andra bostadsgårdarna i området.

Användandet av gården

Nicole berättar att det alltid är någon granne som är ute och grillar eller dricker kaffe. Hon berättar att nu när hon jobbar och pluggar hemma, så försöker hon alltid gå ut lite i bostadgården efter lunchen och ta en kaffe eller dylikt. Hon brukar även grilla med sina vänner på bostadsgården. Gällande hennes grannar så stannar hon ibland och pratats vid med dem. Det kan även bli så att katten kommer på tal, då den springer ute på gården. Hon nämner att det är ca 5–6 grannar som hon kontinuerligt pratas vid med och nämner att det också finns många pensionärer på i bostadsområdet, men att dessa håller sig mycket inne nu under Covid-19 pandemin. Hon tycker att det är bra stämningen grannar mellan och man hälsar på varandra.

Nicole har förslag på förbättringar till bostadsgården och vill lägga fram till föreningen att de kan skaffa odlingslådor, men hon vill även föreslå att västra delen av bostadsgårdens används för att göra uteplatser till alla som bor på första våningen. Då hon själv bor på första våningen. Hon önskar en egen liten trädgård som hon kan nyttja, men säger också att föreningen är stor och att det kan vara svårt att påverka.

Tankar och upplevelser

Nicole nämnde att det finns mycket tråkiga buskar för att fylla ut på gården och när dessa buskar ska klippas tar det flera dagar och görs ca 1 gång i månaden. Det ska även tilläggas att dessa buskar är utanför fönstret för henne. Hon hade önskat lite mer variation i växtvalet och hade gärna sett att en del av dessa växter var nytta för pollinatörer så som bin. Hon tillägger även att denna variation i grönska gärna får vara lite mer vildvuxen.

Det kommer även på tal en situation när Nicole hörde ett väldigt högljutt bråk från hennes grannar ovanför och hon blev orolig att kvinnan på något sätt kan fara illa pga. mannen och hon ringde polisen. Nu berättar hon att hon känner en viss oro för dessa grannar och att de på något sätt ska veta att det var hon som ringde polisen. Nicole är dock glad att hon gjorde detta då hon hellre vill vara på den säkra sidan gällande grannkvinnans trygghet. Vad som hände mellan grannmannen och grannkvinna i frågan både innan och efter denna incident vet hon dock inte.

Nicole berättar att andra grannar har föreslagit till styrelsen att man kan inhänga bostadgården för att öka trygghetskänslan. Grannar önskade då högre inhägnader med grindöppningar som öppnas med hjälp av en tagg. Detta förslag har dock blivit avslaget av styrelsen, då det skulle bli för höga kostnaderna att dra el till dessa grindar. Ytterligare nämner Nicole att ett grindsystem redan har satts upp på närliggande bostadsgårdar i området. Dock när det gäller Nicoles egen trygghetskänsla tillägger hon att det inte hade gjort någon större skillnad på hennes trygghetsuppfattning med dessa grindar, då hon redan känner sig trygg som det är. Hon säger att det för henne inte är något problem att icke-boende rör sig på gården. När frågad hur inhägnaden på de andra bostadsgården har fungerat, nämner hon att anledningen troligen är pga. att de andra gårdarna har bilparkering på bostadsgården. Hon säger då att det kan ha skett inbrott i dessa bilar och att det är en orsak till inhägnaden. Gällande hennes egen bostadsgård har de en underjordisk parkering, men att det ändå varit inbrott i bilar, dock säger hon att det inte varit något inbrott i bilarna de senaste två åren. Ytterligare säger Nicole att inhägnaderna ger en falsktrygghet och att ifall någon vill bryta sig in på gården kommer de göra det vare sig det finns en låst grind eller ej.

4. Diskussion och reflektion

4.1. Metodreflektion

Metoden som användes för att ta kontakt med personer villiga till intervju var genom att skriva ett inlägg på större Facebook grupper i Malmö. Nackdelen med denna metod är att man inte vet hur många som kommer svara eller vilka som svarar. Detta gör då att man måste göra ett urval där man tar ut de personerna med mest relevans i urvalet. I mitt fall krävdes det ett jämnt antal mellan öppna och stängda bostadsgårdar, vilket gjorde att jag bara kunde intervju 4 personer. Denna metod gjorde även att man bara kom i kontakt med en person per bostadsgård och inte flera personer, vilket hade kunnat vara givande då det kan finnas skilda uppfattningar på samma bostadsgård. Ett annat problem var att de personer som då intervjuades blev inom ett visst åldersspann från 24–30 år. Ytterligare kunde jag inte få gårdar från likande delar av Malmö, vilket också påverkar resultatet, då olika delar av en stad är olika säkra och därmed påverkar trygghetsuppfattningen av de boende. Fördelen med denna metod var att man kom i kontakt med människor villiga att intervjuas och man fick utförliga svar. Det var även en bra metod att använda då man kunde hålla distans under rådande pandemi. Det är viktigt att komma ihåg att det under detta arbete bara intervjuades 4 personer och säger inget om vad alla i Malmö tycker. Det kan bara säga något om att de åsikter som nämns finns i Malmö.

4.2. Reflektion över litteraturstudier och intervjuer

Det är viktigt att ha i åtanke att bostadsområden har olika förutsättningar och utformningen kan beror på en rad olika anledningar utöver trygghetsaspekter. Det betyder att de resultat och slutsatser som presenterats från denna studie måste tas från den kontext den är skriven i. Det som inte fungerade på de gårdar som presenterats behöver inte tvunget vara ett problem på en annan gård.

En röd tråd genom detta arbete är trygghetskänslan och som skrivet i teoridelen är trygghet en relevant fråga gällande bostadsgårdar. Genom denna reflektion

kommer jag besvara frågeställningen: Finns det skillnad i upplevd trygghet i bostadsgårdar som är stängd kontra öppna och vad är fördelarna och nackdelarna?

4.2.1. Stängda bostadsgårdars positiva aspekter

De intervjuade från de stängda bostadsgårdarna kände sig trygga. Framförallt Eva var nöjd med den stängda bostadsgården och argumenterade också för att en låst grind gav henne ytterligare ett lager av skydd. Det som framgick av litteraturstudien var Minouras enkätstudie av Malmö, som bl.a. påvisade att människor som levde med en stängd utformad huskropp tenderade att känna sig tryggare på gården, jämfört med boende på mer öppna bostadsgårdar. Likande resultat kunde också utläsas från en enkätstudie gjort i Stockholm (Minoura, 2016) Att en stängd huskropp och en stängd bostadsgård inte är samma sak är givet. Men jag vill påstå att dessa båda ger en likande effekt, just att de inte är öppna. Genom intervjun och litteraturstudien kan man avläsa en koppling mellan just det stängda och trygghet. Denna stängdhetes fördel bekräftas också av intervju 4 med Nicole. Hon berättar hur hennes grannar vill ha grindar så att deras gård ska kännas tryggare och ytterligare hur andra bostadsgårdar i närheten har stängts av med grindar.

4.2.2. Stängda bostadsgårdars negativa aspekter

Men trots stängda bostadsgårdars positiva inverkan på tryggheten finns det även en del negativa aspekter. En av dessa aspekter är hur stängda bostadsgårdar också är stängda för allmänheten och gör därmed att en rad grönområden i staden inte längre är tillgängliga för alla. Robin som är en av de intervjuade nämnde även att han brukar besöka öppna bostadsgårdar just för att ta del av den grönskan. Då dyker även frågan upp vad som händer med en stad som får minskade grönområden tillgängliga för allmänheten.

Men kanske den aspekt som är ännu mer relevant är vad som händer med de personer som inte kan skaffa grindar runt sina bostadsgårdar. Både Grundström (2018) och Atkinson & Blandy, (2006) talar då för att en fortsatt trend av att stänga av områden i städerna (så som bostadsgården) kan leda till ett socioekonomiskt problem. Där bara de som har råd att köpa grindar blir de som har tillgång till denna trygghetsaspekt. Alltså kan de områden som skulle behöva grindar för de boendes säkerhet inte ha råd att skaffa detta skydd. Detta är även något som tas upp i en av intervjuerna där Nicole berättar om hur hennes grannar försökt skaffa grindar, men att de pga. ekonomiska skälen i föreningen inte kan det. Det kan alltså finnas en problematik i att stänga fler gårdar både för tillgängligheten till grönområden och ur ett socioekonomiskt perspektiv.

4.2.3. Öppna bostadsgårdars positiva aspekter

Under intervjuerna med personerna som bodde i öppna bostadsgårdar pratar de positivt om deras trygghet på platsen. I både Robin och Nicoles intervjuer benämner de sina bostadsområden och bostadsgårdar som trygga. Även Sarah nämner att hon i vanliga fall hade gillat sin stängda bostadsgård som öppen mellan gårdarna inom huskroppen, (figur 2) men att det inte var relevant nu när vissa av gårdarna hade rykten av att vara otrygga. Det verkar alltså även i de öppna bostadsgårdarna finnas en uppfattning om trygghet.

En annan positiv aspekt med öppna bostadsgårdar är möjligheten för spontana möten. Alltså att de boende kan få chansen att träffa och prata med andra människor som inte tvunget bor på gården. Nicole nämner i sin intervju hur hon vid flertal tillfällen pratar med ungdomarna som besöker gården. Även Gehl nämner att när gård är öppen kan också fler människor röra sig på gården, vilket betyder att fler kan se ifall en olycka sker (Gehl, 2017). Så att fler människor rör sig på en plats behöver inte enbart ha en negativ påverkan på tryggheten utan kan även komma att vara en fördel.

4.2.4. Öppna bostadsgårdars negativa aspekter

De negativa aspekter som kan finnas på en öppen bostadsgård nämner Torseke Hulthén en del om, så som att boende på öppna bostadsgårdar med lite möblering kan känna sig iakttagen utan att veta vem som tittar. Det finns även insyn i bostadsgårdar med otydliga gränser (Torseke Hulthén, 2000) som i detta fall kan innefatta öppna bostadsgårdar. Men detta kan såklart också vara ett problem på en stängd bostadsgård. Men pga. att en stängd bostadsgård har högre och tydligare gränsmarkeringar än en öppen bostadsgård, tror jag att detta problem är mer relevant på en öppen bostadsgård. Under intervjun med Eva fick jag även en inblick i hur det för vissa är högst relevant att en gård har lås. Hon upplevde att gårdar som inte är stängda inte heller kan vara lika trygga. Det kan vara konstigt att nämna att det är negativt att öppna gårdar inte har lås och är stängda, men det påvisar också att själva låset i sig är en trygghetsaspekt som saknas på en öppen gård även om det skulle kunna kompenseras med andra aspekter.

4.2.5. Andra trygghetsaspekter

Skötsel och grönstruktur var ett väl omtalat ämne under alla intervjuer. De intervjuade från stängda bostadsgårdar pratade positivt om hur en välskött bostadsgård ger trygghetskänsla då det känns som om platsen tas om hand. Att skötseln är viktigt är också något som nämns i teoridelen där Boverket talar för att en dåligt skött bostadsgård kan minska tryggheten och leda till en gårds förfall (Boverket 1998). När det kommer till de intervjuade på öppna bostadsgårdar önskar

de att förbättra grönskan med mer arbete för att skapa en lummigare och mer skött bostadsgård. En spekulation är att man i öppna bostadsgårdar har en oro att grönskan kommer förstöras om gården inte är instängd. Just att öppna bostadsgårdar är halvprivata skapar en känsla av att gården inte får nyttjas som en egen trädgård och därmed inte får en mer komplex grönstruktur, som en privat yta ofta har. Dock är parken en offentlig yta som har en komplex grönstruktur, men jag tror att just för att en öppen bostadsgård varken är en offentlig park eller privat trädgård, blir det svårare att veta vilken grönstruktur som gården har. Då tror jag att de blir mindre komplext gällande en stängd bostadsgård, då dessa ytor går mer mot det privata.

Belysningen verkar många av det intervjuade nöjda med. Nu har inte någon undersökning gjorts på belysningen så om det finns skillnader i belysning mellan gårdarna kan jag inte besvara. I teoridelen talar Boverket (1998:2010) om det positiva med belysning, då det motverkar gömställen och gör det lättare att få uppsyn på platsen. Jag tror att belysningen är en viktig del av tryggheten på bostadsgården men eftersom belysningen är bra på de intervjuades gårdar, diskuteras den inte så mycket.

Av alla intervjuade nämnde bara en person ett önskemål för övervakningskameror där dessa skulle vara belägna vid entréerna till bostadsgården. Som tidigare nämnts av Boverket (2020) är övervakningskameror ett debatterat ämne. Anledningen till detta är bland annat frågan om personers integritet (Boverket 2020) och hur man kan skydda den, när man sätter upp kameror. Det är även så att övervakningskameror behöver kompletteras med belysning, beskrining av buskar och träd och skyltar som varnar för övervakningskameror (Länsstyrelsen, 2019). En spekulation är även att övervakningskameror kan få de boende att känna sig iakttagna och att man inte längre känner sig lika bekväm på bostadsgården. Det kan finnas en nackdel i att kameror just spelar in det personer gör, för det kan också göra människor mer uppmärksamma och försiktiga med vad de gör. Övervakningskameror kan alltså ha en positiv effekt gällande en människa som vill begå ett brott på gården, men en negativ effekt på en boende som vill nyttja gården.

En trygghetsaspekt som jag inte förutsåg är hur cykeln och förvaringen av cyklar har en påverkan på tryggheten. Tre utav fyra intervjuade talade om deras cyklar, under intervjuerna framgick det att cykelstöld är ett återkommande problem i Malmö. Både Eva och Sarah berättar att de är nöjda med att kunna förvara cykeln på bostadsgården utan att riskera stöld. Robin i intervju 3 beskrev även en incident där hans cykel blev stulen, men att den återlämnades 3 dagar senare. Att cyklar blir återlämnade är dock inte något en cykelägare kan anta.

Som nämnt i teoridelen kan tvättstugan vara en otrygg plats. Det finns en del liknelser från vad Sarah beskrev i intervju 2 och vad Boverket (2010) beskrev om tvättstugan. Så som att tvättstugan känns otrygg för att den är belägen i källaren och att den är dåligt upplyst. Att ändra tvättstugans läge till marknivå är ett ingrepp som

troligen inte skulle fungera på Sarahs innegård pga. brostadgården bara har en area på ca 180 kvadratmeter. Dock är belysningen ett konstadsvärt ingrepp. Utöver detta Önskar även Sarah att byta ut låset till tvättstugan vilket också kan vara ett effektivt sätt att skapa trygghet, då det kan finnas en oro att någon obehörig tagit sig in.

4.2.6. Grannar

Grannen är en viktig aspekt när man talar om en bostadsgård. Detta eftersom alla grannar ska kunna känna sig trygga att dela gårdens yta. Under intervjuerna framkom det att de intervjuade kände en viss osäkerhet jämt mot grannarna, gällande hur man fick lov att nyttja gården. Detta gällde främst Eva och Sarah som båda var nyinflyttade så aspekten av att vara nyinflyttad kan nog vara en orsak till denna oro. Gällande de två personerna från öppna bostadsgårdar hade dessa bra relationer med sina grannar där Nicole var åt det mer sociala hållet och ofta pratade med sina grannar. Robin hade däremot viss återhållsamhet gällande att vistas på gården när andra grannar var där.

Boverket beskriver att det finns ett socialt hinder som verkar hämmande när det kommer till brott mellan grannar (Boverket 1998). Grannar har en positiv effekt på tryggheten och säkerhet. Ett exempel från Nicole är hur hon ringde polisen när hon uppfattade att en av grannarna for illa. Det kan skapas en viss trygghet i vetskapen att när något händer kan grannarna vara där och hjälpa situationen

4.2.7. Främlingar/ Icke-boende

Främlingar verkar ha en ganska stor inverkan på tryggheten. De intervjuade blev frågade om deras åsikt kring främlingar på gården. De från den stängda bostadsgården uppskattar att inga främlingar kan komma in på gården. Medan de på den öppna gården snarare hade uppfattningen att främlingar fick vara på gården. I intervjun med Robin fanns dock en viss oro när främlingar fanns på gården efter mörkrets inbrott. Det som är anmärkningsvärt är hur tre av de fyra intervjuade (Eva, Robin och Nicole) hade historier om hur främlingar på fel plats gjorde de intervjuade otrygga. Med fel plats menas de ytor som boende inte förväntar sig att en främling ska nyttja, eller när en främling nyttjar en plats på ett sätt som inte är önskvärt av de boende. Situationerna involverade främmande ungdomar som rökte i trapphuset, ungdomar som rökte i källaren och en person som flyttade in i källaren. Det finns alltså en koppling mellan trygghet och främlingar. Minoura skriver om främlingsintensiteten på bostadsgårdar och hur det påverkar tryggheten (Minoura, 2016). Pga. av att främlingar skapar otrygghet finns de då en fördel med stängda bostadsgård som kan hålla främlingar utanför gården. Men som tidigare nämnts i rubriken *Öppna bostadsgårdar* kan främlingar/icke-boende också ge trygghet. Hur ska man då förhålla sig till främlingar på en bostadsgården? Först och främst kan det vara bra om det finns olika alternativ på bostadsgårdar. Alltså att det finns

bostadsgård som är öppna för icke-boende och bostadsgårdar som är stängda. Genom att det finns valmöjligheter kan de boende som vill ha det mer öppet för alla att flytta till dessa gårdar och motsatsen kan flytta till stängda gårdar. Men bara för att en gård är öppen för främlingar behöver den inte öppen dygnet runt. Det kan t.ex. finnas tidlös på vissa bostadsgårdar som stängs när det blir mörkt ute. Det kan även finnas gårdar som är öppna för främlingar men att man med hjälp av bl.a. grönska gör det mindre synligt att den öppen och därmed minskar främlingsintensiteten. Det finns alltså inte en lösning på hur många främlingar som ska kunna finnas på gården, men att skapa alternativ gör att människor kan flytta till den gård bäst tillämpad för deras önskemål och trygghetsbehov.

4.2.8. Gränsens betydelse

Genom detta arbete har gränser varit ett återkommande element och det är tydligt att gränser är ett viktigt för tryggheten. I litteraturstudien talar bland annat Boverket (2019a), Huaizu, Qingqing & Fengmiao (2015), Torseke Hulthén (2000) om vikten av att ha gränser i en bostadsgård. Ett flertal anledningar nämns så som att man genom att skapa gränser ger kontroll till de boende som i sin tur ger trygghet (Boverket, 2019a). Gränser skapar även ett territorium för boende att känna sig trygga och bekväma i (Huaizu, Qingqing & Fengmiao, 2015). Dessa gränser kan dock komma i olika former så som murar, bänkar, buskar och markbeläggning. En rad olika alternativ ges. Det framgår även att dessa gränser inte tvunget behöver vara oöverkomliga eller faktiskt avgränsa platsen fullt, utan att dessa gränser även kan användas som markörer för vad som är ett privat område. Det kan alltså räcka med dessa markörer för att ändå uppnå någon form av gräns för det privata. Detta betyder då att dessa gränser båda kan finnas i öppna och stängda bostadsgårdar. De stängda bostadsgårdarna har givetvis en gräns då området inte hade kunnat vara avstängt utan någon form av gräns tex grind, mur, buskar. Det betyder också att en öppen bostadsgård kan uppnå dessa gränser och skapa en tryggare miljö för de boende även om området inte är avstängt för allmänheten. Så i jämförelsen mellan öppna och stängda bostadsgårdar är gränsen en viktig aspekt som kan ha en större påverkan på ifall en öppen bostadsgård känns trygg. Ett exempel på öppna bostadsgårdar med avgränsning finns i intervju 3 med Robin. I denna intervju berättade Robin om hur han uppskattade bostadsgårdens två stora träd och hur de hjälpte att skymma platsen. Han berättade då hur han inte ville ha en hög buske för att det skulle göra gården instängd. I detta fall kan man alltså se att det även finns människor som vill ha gränser men inte tvunget vara instängda och då kan en avgränsad öppen bostadsgård vara ett bra alternativ. Ett sätt att både ha tydliga gränser på en gård och samtidigt undvika en instängdhet kan då vara att genom blanda olika typer av tillgängliga och otillgängliga gränser skapa en halvprivat gård. Ett exempel är då att vissa gränser på gården är svåra att ta sig över (exempel högt plank). Medan andra gränser på gården ger insyn och en chans för folk att ta sig in

på gården så som lågväxande vildvuxna buskar eller som i Robins fall höga träd. Det kan vara så att man som planerare väljer att ha en högre gräns mot en högtrafikerad väg, men öppen gräns mot en cykelväg eller grönstråk. Genom att blanda dessa typer av gränser vid olika behov kan man både skapa en trygg miljö och en miljö som inte känns instängd.

4.2.9. Vem är bostadsgården till för?

Under detta arbete om tryggheten har fokus lagts på de boende på bostadsgården. Detta beror till störst del på att det är lättare att undersöka vad de boende tycker om sin gård än en främling som kanske bara besökt gården en gång. Men en intressant fråga är vem bostadsgården är till för. Under detta arbete har det kommit lite olika kommentarer på denna fråga. Att bostadsgården är till för de boende är självklart, men huruvida bostadsgården ska få nyttjas av allmänheten råder det delade uppfattningar om. De intervjuade från de stängda bostadsgårdarna anser att gården bara är till för de boende. De intervjuade från öppna bostadsgårdar anser att den tillhör de boende men också att man inte har problem med att icke-boende nyttjar gården. I litteraturstudien framgår det bl.a. att de boende ska kunna känna sig trygga och ha en egen privat plats. Men samtidigt kommer aspekter så som att bostadsgården kan användas som genväg och för spontana möten.

Det kan finnas en poäng i att inte låta gården helt vara för de boende. Genom att enbart se till det boendes önskemål och behov kan man förbise allmänhetens behov. Allmänhetens behov för bostadsgårdar talar för en mer öppen bostadsgård som man gena igenom, nyttja grönskan och kunna smita in på gården när något farligt händer på vägen bredvid. I ett bostadsgårdssammanhang kan man kanske se det mer som en hierarki där den boendes trygghet kommer först och sen kommer allmänhetens och stadens behov.

4.3. Avslutande reflektion

Gällande öppna och stängda bostadsgårdar är den ena inte bättre än den andra, utan det handlar om bostadsgårdens läge och situation. Det som den här studien visar är dock att bostadsgårdarna har olika positiva och negativa aspekter. En stängd bostadsgård är en privat yta som ger det boende en högre ägandekänsla. Denna ägandekänsla ökar tryggheten. En stängd bostadsgård skapar en tydlig gräns mellan det offentliga och det privata och kan i vissa omständigheter vara en bra lösning ifall gården tidigare utsatts för förstörelse och vandalism. Dock bör stänga bostadsgårdar inte anläggas i överflöd, då det kan orsaka en klasskillnad i staden såväl som att en stor del av stadens grönytor blir stängda.

När det kommer till de öppna bostadsgårdarna har även dessa potentialer. För att bibehålla en bra trygghetskänsla på en öppenbostadsgård är det viktigt att gården har

tydliga gränser. Dessa gränser kan vara murar, grindar, häckar, träd, staket och lägre buskar. Gränsen men måste dock ha passager eller gå att ta sig över eller igenom för att vara en öppen bostadsgård. Det viktiga är att gränsen tydligt syns för både boende och icke-boende. Gällande att främlingar kan röra sig på öppna bostadsgårdar kan det vara både en positiv och negativ aspekt och beror på vad främlingen gör på platsen. Men om bostadsgården utsätts för vandalism eller att främlingar nyttjar gården på ett negativt sätt, finns det andra trygghetspakter att använda. Så som förbättrad belysning, mer genomtänkta grönområden, skyltar eller genom att engagera grannarna. Grannarna kan engageras genom att det skapa en känsla av ägande på gården. Ett exempel på att öka denna känsla är att införskaffa en tillsammansodling eller ge de boende chansen att medverka i förskönandet av gården.

För att besvara frågeställningen: Finns det skillnad i upplevd trygghet i bostadsgårdar som är stängd kontra öppna och vad är fördelarna och nackdelarna? Svaret är att det finns skillnader i de boendes upplevade trygghet. Dessa skillnader är de fördelar och nackdelar som precis nämnts. Men det finns sätt att ändå skapa trygga öppna och stängda bostadsgårdar, genom att lyssna till de boendes behov och genom att skapa tydliga gränser. Gränser i en bostadsgård är viktiga för att de boende ska känna en kontroll och äganderätt av gården. Vad dessa gränser består av kan vara olika beroende på bostadsgårdens läge. Ett sätt att jobba med gränser är att sätta högre och tydligare gränser mot de delar man vill ”skydda” alltså kan man t.ex. välja att sätta en hög och låst gräns mot en högrafikerad väg, för att barn inte ska springa ut på vägen. Det finns också en fördel med lägre gränser som är mer asymmetriska, då det skapar en öppenhet till omgivningen. Ett exempel på detta är hur man sätter upp en allé av träd med lägre buskar under för att visa gränsen mellan parkmark och bostadsgårdens yta. Gränsen syns, men man kan ta sig igenom den och samtidigt är det en viss in och utsyn från gården. Då upplevs både parkytan och bostadsgården som luftigare och större. Så när man som planerare jobbar med en bostadsgård är det viktigt att ta ett beslut om gården mest gynnas av att vara öppen eller stängd med de fördelar och nackdelar som dessa gårdar medför. Man måste ha en anledning till sitt val och vara medveten om vad valet kan medföra. När man väl gjort detta val måste man noga fundera på vilka typer av gränser som är bäst ämnade för platsen och dess potential. Med medvetna val kan man skapa en bostadsgård som känns trygg.

Referenser

- Arnstberg, K. & Bergström, I. (2001). *Åtta postulat om planering av staden som livsmiljö*. Stockholm: Formas.
- Atkinson, R. & Blandy, S. (red.) (2006). *Gated communities*. London: Routledge.
- Boverket. (2019a). *Bostadsområden*. <https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/stadsutveckling/brottsforebyggande-och-trygghetskapande-atgarder/hur-har-andra-gjort/bostadsomraden/> [2021-04-27]
- Boverket (1998). *Brott, bebyggelse och planering* [Elektronisk resurs]. (1. uppl.) Karlskrona: Boverket.
- Boverket (2020). *Kameraövervakning*. <https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/stadsutveckling/brottsforebyggande-och-trygghetskapande-atgarder/metoder/fysiska-atgarder/kameraovervakning/> [2021-05-08]
- Boverket (2010). *Plats för trygghet: inspiration för stadsutveckling*. (1. uppl.) Karlskrona: Boverket. https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2010/plats_for_trygghet.pdf [2021-05-07]
- Boverket (2019b). *Utförmning av bostadsgårdar*. <https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/stadsutveckling/brottsforebyggande-och-trygghetskapande-atgarder/metoder/fysiska-atgarder/bostadsgardar/> [2021-04-27]
- Kristensson, E. (2003). *Rymlighetens betydelse: En undersökning av rymlighet i bostadsgårdens kontext* [Elektronisk resurs]. Diss. Lund: Lunds Tekniska Högskola. <http://portal.research.lu.se/ws/files/4382179/838947.pdf> [2021-04-29]
- Kristensson, E. (2007). *Bostadsgården - vardagsrum, lekplats, mötesplats och utsikt*. Stockholm: Formas. https://www.formas.se/download/18.6164d0ce1677d17479f1244b/1549956097911/Bostadsgarden_1_40.pdf [2021-04-29]
- Länsstyrelsen, Västra Götalands län (2019). *Kamerabevakning som brottsförebyggande åtgärd – ett evidensbaserat beslutsstöd samt vägledning*. <https://www.lansstyrelsen.se/download/18.26f506e0167c605d56942223/1551356889287/brottsforebyggande-arbete-kameraovervakning.pdf> [2021-05-10]
- Gehl, J. (2017). *Livet mellem husene*. (7 udgave). København: Arkitektens forlag.
- Grundström, K. (2018). *Grindsamhälle: the rise of urban gating and gated housing in Sweden*. *Housing Studies*, 33(1), 18–39. <https://doi.org/10.1080/02673037.2017.1342774>

- Huaizu, C., Qingqing, H., & Fengmiao, H. (2015). *Brief Discussion on People's Behavior Psychological Demand in Private Courtyard Space*, EDP Sciences. <https://doi.org/10.1051/C> [2021-04-29]
- Maslow, A. H. (2013). *A Theory of Human Motivation*. [PDF] [A Theory of Human Motivation | Semantic Scholar](#) [2021-04-29]
- Minoura, E. (2016). *Uncommon Ground Urban Form and Social Territory*. KTH Royal Institute of Technology. <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:kth:diva-183394> [2021-04-29]
- SCB. (2021). *Boende i Sverige*. <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/boende-i-sverige/> [2021-05-12]
- Torseke Hulthén, K. (2000). *Bra bostadsgårdar - här vill vi bo!*. Stockholm: Svensk byggtjänst.

Bilaga 1

Intervjufrågor om trygghetsuppfattningen på bostadsgårdar som är öppna för alla och bostadsgårdar stängda för allmänheten.

Inledande frågor:

- Får jag lov att spela in intervjun?
- Kön och pronomen?
- Ålder?
- Hyresrätt, bostadsrätt eller annat?
- Får jag lov att uppge ditt kön och ålder och bostadsform i kandidatarbete?

Intervjufrågor:

- Hur skulle du beskriva din bostadsgård för någon som inte varit där innan?
- Vad tycker du om din bostadsgård? Vad är bra? vad är dåligt?
- Vad brukar du göra på gården?
- Finns det något du önska att du kunde göra på gården som du inte gör idag? Vad beror det på?
- Känner du dig trygg när du är på gården? Vad tror du det beror på?
- Finns det delar av gården som känns mer eller mindre trygga?
- Har du varit med om något särskilt på gården som gjorde att du kände dig trygg eller otrygg?
- Finns det någon förändring som du tror hade gjort gården tryggare?
- Hur upplever du att din relation till dina grannar är? känner ni varandra? Pratar ni med varandra?
- Upplever du att personer som inte bor här rör sig på gården? Hur känns det?
- Vad tycker du om att icke boende **inte kan/ kan** röra sig på gården?
- Finns det något du skulle vilja ändra eller förbättra på gården?
- Finns det något som jag har missat att fråga som du skulle vilja ta upp?

Bilaga 2

Inlägget som användes på Facebook för att hitta människor att intervjua.

Hej folket! 🌻

Jag håller på att skriva mitt kandidatarbete i landskapsarkitektur om bostadsgårdar i Malmö. En del i mitt arbete är intervjuer där jag frågar personer om hur de upplever sina bostadsgårdar. Så nu söker jag personer som skulle vilja ställa upp på en intervju. ⭐

Såklart kommer dessa intervjuer att ske på ett säkert avstånd pga. restriktionerna. (t.ex. online eller utomhus). Om någon är intresserad eller vet någon som kanske är, får ni gärna skriva nedanför eller pm:a mig. 😊 Ha det fint! ❤️ 🌻